

Serbiskir barbarar

Oddagrein

SOHVÖRT Nato-deildir taka fult ræði í Kosovo verður ein ræðuleiki fyrri og annar eftir avdúkaður. Illa viðfarnu líkni av túsduntals sivilum kosovaalbanum, börnum, kvinnum og tilkomnum liggja slóðd allaðstæði: úrsliði av miðvisu og tilætlaðu útreiskani in einum heilum fólki. Tú stendur sum forsteinaður, tá tú sær myndirnar í sjónvarpi og í blöðum. Tú spyr teg sjálfan, hvussu slíkir ræðuleikar kunnu fara fram í Europa ár 1999. Tær kemur til hugs ræðuleikarnar frá seinna heimsbardaga, tá serstakliga jodiska fólkidi var fyrri somu lagnu. Tú trúði ikki slíkt kundi endurtaka seg. Men hetta er bert tí, at tú hevur ikki fylgt søgini. Sovorðið er partur av søgini so langt aftur vit minnst. Tað er partur av mannalivinum og tað gevur eisini teimum, sum halda, at menniskjan í botni er ónd, rætt.

MEN sjálvandi er tað ikki allur sannleikin. Og tí eiga vit í hesi avdúkingartíð ikki at stempla allar serbar sum barbarar. Tað vildi verið eins barbariskt. Tí er tað so umráðandi at brúka vit og skil og ikki bara kenslur, tá tað nú skal ruddast upp. Og netup hetta er uppgávan hjá ST-dómstólinum, sum helst flestu okkara enn geva líftan ans. Men veruleikin er tann, at netupp hesin altjóða dómstólur hevur kanska eina ta mest týðandi uppgávuna í heimssamfelagnum nú vit fara inn í eina nýggja öld. Tað skal tí vera okkara vón, at allar tjóðir stuðla undir hesum dómstóli og geva honum tann status, sum hann eigur at hava. Og her kann Kosova verða ein byrjan.

TAÐ stutta av tí langa í hesum hópværtingarmáli er, at teir seku mugu finnast. Og her ikki minst teir persónar, sum hava staðið á odda - frá politihervasta í Pristina til forsætisráðharrar í Beograd. Eingin kosovaalbani, sum mist hevur eitt ella fleiri av sínum næstu, kann liva við, at tæy, ið hava givið boðini um at myrða teirra næstu og framt móðirni, kunnu ganga fritt í gøtum í Beograd ella aðrastaðni í Jugoslavia. Hesi mugu fyrri ein dómstól. Men her hvílir so sanniliga eisini ein stór ábyrgd á serbiska fólkinum - at tað krevur sínar egnu leiðarar frá og fyrri ein rætt at standa til svars fyrri ræðuligu gerðir sínar. Nato ella heldur ST eigur nú at fara undir eina upplýsingarherferð í Jugoslavia, soleiðis at fólkidi har fær at vita, hvat veruliga er hent í Kosova, hvat teirra landsmenn hava gjørt móti ósekum sivilum.

JÚST her kemur eisini kirkjan inn í myndina. Hon hevur sum er stóran týðning fyrri serbiska fólkið, og tí kemur tað væl við, nú tað ljóðar, at kirkjuleiðarar í Serbia vilja hava Milosovic og hansara stjórn frá. Kirkjan hevur ikki altíð kent sína vitjanartíð, tá tað hevur rátt um at tala at órættvísi og yvirgangsvirksemi frá oddamonninum í einum landi. Men netupp tá kirkjan í grundvølli sínum stendur fyrri kærleika og rættvísi, átti hon at verið tað besta amboðið at komið slíkum barbarum sum Milosovic og hansara næstu til lívs. Og hvar er alheims kirkjan í hesum! Átti ikki hon at givið ljóð og farið í „hernað“ móti barbarstýrinum hjá Milosovic! Netupp tá kirkjan hevur so góða undirtøku í fólkinum - og hon stendur fyrri uppýsing og kærleika og rættvísi - kann hon hava so stóra ávirkan á eitt samfelag sum tað jugoslaviska. Eftir okkara tykki eiga ST og heimskirkjan at taka yvir, har Nato slepti - fyrri at geva teimum niðurpíndu og terroriseraðu kosovaalbanunum frið í sálina. Tað fáa teir bert, um serbisku hópdropsmennir fáa tann dóm teir eiga.

Sosíalúrin

Viðmerking:

Hugleiðingar um leiðslubygnaðin

Ongin er í ívað um, at nýggj-ur leiðslubygnaður á Lands-sjúkrahúsinum er bráneyðug-ur. Tað er tó stór ósemja um, hvussu hesin skal skipast, og hvør ið skal hava avgerðar-rættin. Sjúkrahúsléiðarin hevur meldað út, hvussu hann heldur, ein hóskaði bygnaður eigur at siggja út. Sjúkrasystarnar krevja líka-stillaða umboðan í eini felags leiðslu myndað av yvirsjúkr-asystir og yvirfærna, og hóta annars við arbeidssteði og hóppussøgnum. Í slíkum fari gerast sjúklingarnir gíslar, og verða nýttir sum jarnbrot fyrri at rokka fakfelagspolitiskum seráhugamálum til egnan bólk. Einstakir politikarir eru somikið ósmædnir, at teir gera sær dælt av stóðini og royna at scora nokur bílig politisk points av hesi ó-semju, uttan fyrilit fyrri, hvussu sjúkrahúsið kann gerast væl-virkandi.

Sjúkrahúsið skal veita heilsutænastu
Landsjúkrahúsið skal veita heilsutænastu til fólki innan teir figgarligu karmarnar, sum politiski myndugleikin hevur ásett, á einum støði, sum skal kunna samanberast við lond uttan um okkum. Hetta virksemi skal fara fram í tottum samstarvi millum ymiskar starvsfólkabólkar, undir skipaðum viðurskift-um.

Trupulleikin stendur av, at tæy óskipaðu viðurskiftini á Landsjúkrahúsinum (gjøgnum fleiri ár hava elvt til eitt fakfelagspolitiskt maktstríð, sum krevur arbeidsorku, sum annars skuldi verið nýtt til heilsufremjandi endamáli, við misnóg og væntandi áráði. Og stóðan bert versnar. Fæst ikki rættlag á hesum sum skjótast, er spurningurin, um vit framyvir skulu vænta at

hava nakað nøktandi sjúkra-hús.

Sjúkrahúsið enn einaferð politisk kastibloka

Leiðsla er eitt amboð/ar-beiðstól hjá arbeidsgevaranum fyrri at reka virksemið eftir teimum endamálsorð-ingum, sum til eina og hvørja tíð eru galdandi, innan teir avsettir karmarnir. Tað er burtur við at ímynda sær, at avgerði hjá almennu mynd-ugleikum, um organisatión og leiðslu innan sjúkrahús-verkið, skulu byggja á avtalir millum einstøk fakfelag á ar-beiðsmarknaðinum. Við at leiðsla er ein fyrisitingarlig-ur arbeidsleiðsskapur hjá ar-beiðsgevaranum (leiðara-num), átti hann at havt av-gerðarrættin um, eftir hvør-ju ein leisti hann ynskir eina slíka at verða. Høvir hann ikki henda avgerðarrættin, eru hansara møguleikar at virka ógvuliga skerdir.

Her er hóskaði at koma við einari rættleiðing til Kristian Magnussen, fyrrver-andi heilsuáráðgjafarar, tá hann sigur, at viðgerð og røkt hava størsta beinleiðis týð-ing fyrri brúkarin (hvar hann so enn hevur tað frá); hann kennir møðuliga onkran sannleika um sjúklingin, sum sjúklingurin ikki sjálvur veit um. Undirritaði (og neyvan heldur nakar av mínum sam-starvsfelagum) hevur ongan-tíð mótt einum sjúklingi, sum ynskir seg innlagdan á sjúkrahús fyrri at fáa røkt.

Sjúklingurin ynskir fyrst og fremst, at vit seta í verk hóska-ndi kanningar, fyrri at finna út av, hvat honum bagir, og síðani at veita ta viðgerð, sum kanningarúrslitið tilskilar. Hetta eru kjarnatænastur á einum somatiskum sjúkra-húsi, og ongin setur spurn-aðartekin við tiltaksrættin hjá

serlæknunum í hesum.

Møguligir leiðslustrukturar

Arbeidsgevarin hevur í høv-udsheitum tveir leiðslustrukt-ur at velja í:

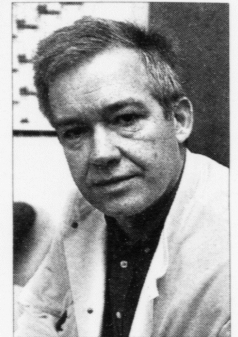
1: Felags leiðsla myndað av umboðum frá ymiskum starvsfólkabólkunum.

Við hesum vali verður á-sannað, at Landsjúkrahúsið skal rekast eftir fakfelagspol-itiskum sjónarmiðum/áhug-amálum, og harvið verður sjálf stríðskjarnar staðfest. Í slíkum fari er ikki rætt, at seráhugamál hjá bert einstøk-um starvsfólkabólki (tað eru nevnliga aðrir starvsfólka-bólkar enn sjúkrasystar og yvirfærnar) verða tikið til eft-irtektar, men at allir starvs-fólkabólkar verða havdir í huga. Tað ber ikki til at skilja í millum tæy ymisku fakfel-øgini, sum soleiðis eiga som-uleiðis rættindir at mynda leiðsluna. Almennar gransk-ingar av sjúkrahúsléiðslu í ávikavist Danmark og Noregi hava samsvarandi sum nið-urstað, at tær frámæla slíkan leiðslustruktur. Í Íslandi hev-ur felags leiðsla verið lógar-fest síðani 1976, eisini her er stór misnóg. Yvirfærnamir fara ikki at luttaka á slíkari leiðslu.

2. Einstreingja leiðsla. Henda er rakstrarliga sæð tann greiðasta.

Niðurstøða:

Leiðslan má skipast á slíkan hátt, at starvsfólkini ótarnað fáa loyvi at útínnu tað virk-semið, tæy ætlandi eiga at gera. Leiðslustrukturin má undir ongum umstøðum verða skipaður soleiðis, at ar-beiðsplássidi gerst ein fak-felagspolitiskur stríðsvollur. Fakfelagspolitikkur høyrir ikki heima á arbeidsplási-num, har skal fakligt virk-

Jóhan Petur Davidsen

semi fara fram.

Sjúkrahúsléiðarin hevur, eftir drúgt orðaskifti við starvsfólk á Landsjúkrahúsinum, og serkunnleika og myndugleikar í útlondum, lagt fram eitt uppskot um sína meting, hvussu ein hóskaði leiðslu eigur at siggja út. Sum starvsfólkabólkur kann ein so bert taka stóðu til, um ein ynskir at luttaka ella ikki, ongin hevur nakað krav upp á leiðsluna.

Um politiski myndugleikin enn eina ferð, í móti hvat annars er viðtikið um almennu fyrisitingina, og í móti, hvat serkunnleikin í fleiri forum hevur tilmaelt, velur at ganga irrationellum og illa grund-aðum grundgevingum á móti, í staðin fyrri at lata rakstrar-leiðarin gera sína meting á einum rakstrarligum grund-aðum støði, setur ein sær spurningin, um vit nakran tíð kunna vænta at fáa tíð vega eitt væl-virkandi sjúkrahús. Tá er hinvegin væntandi, at tann fakligi serkunnleikin leitar sær aðra staðni, har skipaði viðurskifti valda.

Serlæknafelagið hevur meldað út greiða stóðu hevur viðvíkjandi; okkari móg-uligi leiðslur í einum leiðsl-ubygnaði verður bert í eini einstreingjaðari leiðslu.

Vinarligast
Jóhan Petur Davidsen
Formaður í Serlæknafelag Føroya

Summarljómur í Vágum

Vágakórið er í rættiligum summarhýri, og sunnudagin 20. juni heldur kórið tvær konsertir í Vág-um. Tann fyrra verður á Giljanesi og hin í Sørvágs kirkju

JOHN JOHANNESSEN

Glaðlyntur konsertir. Soleiðis lýsa limirnir í Vágakórinum sjálvir konsertirnar, ið kórið fer at halda ávikavist á Gilja-nesi og í Sørvági sunnudagin. Tey siga, at øll skráin ber brá av, at nú er summarn og nú er lýtt og nú er gleði á fólki.

Tónleikurin verður fyrst og fremst føroyskur summar-sangur. Tað eru teir góðu sangirnir hjá Waagstein, Høj-gaard, Peturi Alberg og Knúti Olsen, ið bera kórskrána, men eisini verður nýggjari kórsvingur við. Nakrir sera vakrir íslenskir, danskir,

svenskir og enskir sangir verða eisini sungnir. Og tað skal ikki undra nakran, um onkur latíniskur ella afrik-anskur sangur eisini snikr seg ímillum, verður sagt úr Vágum.

Íslandsferð

Gjøgnum veturin og várið hevur Vágakórið fyrireikað seg til eina konsertferð til Ís-lands í summarn. Farið verður til Akranesar, ið er vinarhýr Sørvágs.

Kórið var eisini á Íslands-ferð í fjór. Tá varð vitjað á Norðfirði, ið er vinarhýr Sandavágs. Ferðin í fjór á

Eysturlandinum var sera væl-eydnað, og kórlimirnir gleða seg at vitja har vesturi á land-inum í ár saman við kórleið-ara teirra, Jonvør Joensen.

Leiðin verður sett móti Ís-landi við Atlantisflog tann 29. juni, og heimferðin verður sunnudagin tann 4. juli, eisini við Atlantisflog.

Kvinnukórið Ymur av Akr-anesi vitjaði í Sørvági fyrri nøkrum árum síðani, og er tað fyrst og fremst hetta kór-ið, ið verður vertur á Íslands-ferðini hjá Vágakórinum hes-aferð.

Tað frættist úr Vágum, at vanligt er, at væl av fólki

plaga at lurtu, tá Vágakórið hevur konsertir. Tó er ikki vanligt hjá kórinum at halda konsertir hesa tíðina, nú sóln stendur høgt á himli, men limirnir í kórinum siga, at spennandi verður at vita, um fólk velja at seta seg inn at lurtu eftir summarsangum frá Vágakórinum ella tæy heldur fara út at njóta náttúruna og tann tónleik, har er.

Konsertin á Giljanesi verður sunnudagin klokkan 15, meðan konsertin í Sørvági verður hildin í Sørvágs kirkju sunnukvöldið klokkan 20.